

AZ ELEKTRONIKUS CÉGELJÁRÁS ÉS HATÁSA A KÖZHITELESSÉGRE

I. AZ ELEKTRONIKUS CÉGELJÁRÁS (E-CÉGELJÁRÁS)

Az e-cégeljárás bevezetése Magyarország jogharmonizációs kötelezettségével függött össze.¹ Bár a közösségi jog a tagállamokat az e-cégeljárás kötelezővé tételére nem kötelezte, 2008. július 1-től a jogi képviselők a bejegyzési, változásbejegyzési kérelmeket kizárólag elektronikus úton nyújthatják be.

Az elektronikus cégeljárás bevezetésére fokozatosan került sor, az 1997. évi CLV. törvény 2005. szeptember 1. napjától tette lehetővé, hogy a korlátolt felelősségű társaságok és részvénytársaságok cégbejegyzési (változásbejegyzési) kérelmeiket elektronikus úton nyújtsák be.²

A fokozatosságra azért is volt szükség, mivel az e-cégeljárás szabályainak hatályba lépésekor a rendszer működésének alapvető feltételei sem voltak biztosítva.

Az elektronikus térítvevényt a Ctv. szabályozta, de nem működött, jogszabály nem rendelkezett arról, hogy milyen fájl formátumban, terjedelemben küldhető el egy kérelem, 2008. június 30-ig a cégbíróságokon az e-akták ügyintézése is teljes egészében manuálisan történt.

Bár e hiányosságok nem kevés bosszúságot, többletmunkát okoztak nemcsak a jogi képviselők, hanem a cégbíróságok részére is (meg nem nyitható e-akták, soha meg nem érkezett elektronikus beadványok, végzések, indokolatlan elutasítások, késedelmek) a jogalkotó optimizmusát e problémák nem törték meg, és 2008. július 1. napjától kezdődően valamennyi cégforma esetén kötelezővé tették a cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárásokban az elektronikus ügyintézt.

2007. szeptember 1-től kezdődő hatállyal az egyszerűsített cégeljárás (az úgynevezett törvényi szerződésmenták használata) szabályai is jelentősen megváltoztak és e kérelmeket kizárólag elektronikus úton terjeszthették elő a jogi képviselők.³

Az egyszerűsített cégeljárás szabályainak módosítására – a 2007. évi LXI. törvény (a továbbiakban: CtvII.) – indokolása szerint a cégalapítás adminisztratív terheinek, a piacra lépés költségeinek és a bejegyzési eljárás időtartamának csökkentése, az elektronikus cégeljárás kiterjesztése miatt volt szükség, mely célok elérését az egyszerűsített cégeljárás új szabályai biztosítják.

Az indokolás kitért arra is, hogy a változások azért is indokoltak, mivel a Világbank a világ országait, az üzleti környezet minősége szempontjából rangsoroló Doing Business jelentésében 2006. szeptemberében Magyarországot a 66. helyen szerepeltette, továbbá, hogy a jelentés hazánkra a cégek piacra lépését illetően kedvezőtlen megállapításokat is tartalmazott.

A CtvII. módosító rendelkezéseinek hatályba lépését követően 2007. szeptember 26-án közzétett Doing Business jelentésben Magyarország már az 50. helyen szerepelt a ranglistán, míg a 2008. szeptember 10-én nyilvánosságra hozott világbanki jelentés szerint ismét előbbre, a 41. helyre került az üzleti környezet minőségét tartalmazó rangsorban, mivel jelentősen egyszerűbb és olcsóbb is lett vállalkozást indítani, és működtetni Magyarországon.⁴

Ez a nyilvánvaló „siker” véleményem szerint valójában csak félsiker, hiszen az eltelt több, mint 3 év alatt az elektronikus cégeljárás megfelelő működéséhez szükséges „háttér jogszabályok” részben még most is hiányoznak és a technikai, személyi feltételeket sem sikerült teljes mértékben biztosítani.

Azt, hogy a cégek piacra lépésének eljárásjogi feltételeire vonatkozó szabályokat a nemzetközi elvárásoknak megfelelően hazánkban is egyszerűsíteni és korszerűsíteni kellett, senki sem vitathatja, ahogy azt a megállapítást sem, hogy a modern technika vívmányait maadéktalanul alkalmazva az elektronikus cégeljárás megvalósításával gyorsabbá teszi a cégbírói eljárást, illetve megkönnyíti a céginformációhoz történő hozzáférést, ezzel javítja a cégek működésének átláthatóságát.⁵

Azt viszont, hogy a jogalkotó e cél elérését akként látta biztosítottnak, hogy 2008. július 1-től előírta, hogy a cégek bejegyzése (változásbejegyzése) iránti kérelmet – függetlenül attól, hogy egyszerűsített vagy általános szabályok szerinti cégeljárás lefolytatását kérik-e – kötelező elektronikus úton benyújtani, már vitatom az alábbi elemzésben:

1. Hiányos jogszabályi háttér:

A cégbíróságok elektronikus ügyviteléről a jogszabály nem rendelkezik, az e-akták intézése papíralapon folyik, bírói utasítás is csak papíralapon adható.

Ez persze nem jelent feltétlenül problémát, az viszont már igen, hogy ezeket a papír alapú iratokat hogyan szereljék az e-aktához.

A Ctv. az elektronikus tértivevény fogalmát nem is használja, az elektronikus tértivevényről még csak törvénytervezet rendelkezik⁶. A cégbíróságok a végzéseket a jogi képviselők részére elektronikusan a céginformációs szolgáltatón keresztül „kézbesítik”. Ha a kézbesítési igazolás 3 munkanapon belül nem érkezik vissza, a cégbíróságnak a végzést írásban is meg kell küldenie, ez utóbbi esetben a kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények az írásban történő közléshez fűződnek.⁷

Ez a rendelkezés egy újabb problémát vet fel: Az e-aktához hogyan szerelhető a papír alapú tértivevény?

Az egyszerűsített cégeljárásban bevezetett 1 munkaórás ügyintézési határidő-számítás részletszabályaival is adós maradt a jogalkotó. A Ctv. annyit tartalmaz, hogy a kérelem elbírálására nyitva álló határidő számításának kezdő időpontja munkanapokon reggel 9,00 óra, arról azonban nem rendelkezik a jogszabály, hogy az 1 munkaórát konkrétan hogyan kell számítani akkor, ha például a munkaidő lejártát megelőző 30 perccel érkezik a kérelem. Az 1 munkaórás határidőt elfelejtették összhangba hozni a Ctv. 39. §. (1) bekezdésében rögzített azon szabállyal, hogy a cégbíróságra vonatkozó ügyintézési határidő az azt követő első munkanapon kezdődik, amikor a céginformációs szolgáltató az informatikai szempontból szabályszerű bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem a cégbírósághoz megérkezik.

A jogalkotó az elektronikus cégeljárás alkalmazásához kapcsolódóan a jogtanácsosokra vonatkozó részletszabályokról sem rendelkezett (például: hogyan kell megőrizniük az eredetileg nem elektronikus formában készült okiratokat?). E rendelkezések hiánya miatt a jogtanácsosok tényleges közreműködése a kötelező elektronikus cégeljárásban teljes mértékben szabályozatlan. Az „egyszerűsítés” jelszava alatt bevezetett egyéb szabályoknál is elfelejtkeztek a jogtanácsosokról, például aláírás-mintát kizárólag ügyvéd készíthet, ügyvéd vagy közjegyző közreműködését ismerték el akkor, amikor a kft. alapításához szükséges ügyvezetői nyilatkozatot ügyvéd jegyezheti ellen, vagy közjegyző foglalhatja közokiratba.⁸

Az új szabályok szerint, ha a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem és mellékletei informatikai szempontból hibásak vagy hiányosak, a céginformációs szolgálat az iratokat az elektronikus igazolással együtt a jogi képviselőnek visszaküldi, és ebben az esetben a kérelmet be nem nyújtottnak kell tekinteni.⁹

Ez a jogszabályi rendelkezés azt jelenti, hogy a céginformációs szolgálat az a szerv, amely egy kérelmet anélkül minősíthet – bármilyen jogorvoslat nélkül –, hogy bárki kontrollálhatná e minősítést.

Tudok olyan esetről például, amikor a kérelemben egyéni vállalkozó egyéni cégeként való bejegyzését kérte – ebben az esetben az egyéni cégnek nem kell új adószámot kérnie, a cégjegyzékbe az egyéni vállalkozó adószáma kerül –, ezért a jogi képviselő úgy küldte el a kérelmet, hogy a nyomtatványon az áfa-nyilatkozatot nem töltötte ki, az adószámát külön okiratban bejelentette. A céginformációs szolgálat a jogi képviselőnek olyan igazolást küldött vissza, hogy a kérelem melléklete informatikai szempontból hibás (nem XML formátumú). Ezt követően a kérelemben a jogi képviselő kizárólag annyit javított, hogy az áfa-nyilatkozatot is kitöltötte az elektronikus nyomtatványon és ismételten elküldte. Ez a kérelem már megfelelően minősítve került továbbításra a cégbíróshoz, a jogi képviselő egy külön kísérőlevélben jelezte ezt a problémát és azt, hogy ténylegesen nem kéri új adószám beszerzését az egyablakos rendszeren keresztül, hiszen arra nincs szükség.

2. Technikai problémák:

A kötelező elektronikus cégeljárás új szabályai és ezen belül az úgynevezett 1 munkaórás ügyintézés automatizált rendszer működését feltételezi.

Ezzel szemben a valóság az, hogy az IRM által a céginformációs szolgálat honlapján közzétett informatikai jellemzőkkel rendelkező elektronikus nyomtatvány tartalma automatikusan az esetek többségében csak részben vagy nem jól kerül előszerkesztésre, ezért a helyes adatváltozást a cégbíróságoknak manuálisan kell átvezetniük.

Továbbra sem megoldott székhelyáthelyezés esetén a cégbíróságok közötti „kommunikáció”. A Ctv. 54. §. (1) bekezdése szerint a cég székhelyének más cégbírószág illetékességi területére történő áthelyezését, mint változást, a korábbi székhely szerinti cégbírószágon kell előterjesztenie, amely az áttételt elrendelő végzés jogerőre emelkedését követően küldi meg a cégiratokat az új székhely szerint illetékes cégbírószág részére.

A megyei bíróságok cégbíróságai azonban a cégjegyzéki adatokat, illetve az elektronikusan nyilvántartott cégiratokat elektronikus úton csak akkor tudják „átküldeni és átvenni”, ha előbb a cégbíróság papíralapon megküldi az áttételt elrendelő végzését az új székhely szerinti cégbíróságnak, illetőleg amennyiben a cégiratok korábban papíralapon voltak nyilvántartva, ezeket az iratokat is.

Ez arra az esetre is igaz, ha korábban a cég minden okirata elektronikus formában került benyújtásra. Ez a probléma a székhely áthelyezési kérelmek ügyintézési határidejét indokolatlanul növeli.

Az a jogszabályi rendelkezés is nehézséget okoz, amely szerint az elektronikus úton benyújtott kérelemnél a kérelem előterjesztője – választása alapján – az adóhatóság, illetve a Központi Statisztikai Hivatal által vezetett nyilvántartáshoz szükséges – külön törvényben rögzített, további adatokat az elektronikus úton benyújtott bejegyzési (változásbejegyzési) kérelemmel együtt előterjesztve a cégbíróság útján juttathatja el az illetékes szervezethez.

A jogszabály még azt is tartalmazza, hogy az ily módon továbbított adatok nem képezik a cégnyilvántartás részét.¹⁰

A cégek élnek is ezzel a lehetőséggel, azonban sem a cégbíróság, sem az állami adóhatóság, illetve a KSH elektronikus rendszere nem teszi még jelenleg sem lehetővé, hogy a cégbíróság elektronikus úton ezeket az iratokat közvetlenül továbbítsa a szervek részére, e rendszerek ugyanis erre nem alkalmasak.

Az a jogszabályi rendelkezés pedig, hogy ezek az adatok nem képezik a cégnyilvántartás részét, végrehajthatatlanok, a cégbíróság ugyanis a jogi képviselő által megküldött e-mappából okiratot nem törölhet.

Végrehajthatatlan az a jogszabályi kötelezettség is, amely szerint a cégbíróság elektronikus úton továbbítja az állami adóhatósághoz az e törvény hatályba lépését megelőzően benyújtott bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmek alapján a cégjegyzékbe bejegyzett, a székhelytől eltérő központi ügyintézés helyére, illetve a cég elektronikus elérhetőségére (honlapjára) vonatkozó adatokat.

Az állami adóhatóság, illetőleg a cégbíróság elektronikus rendszere ugyanis ilyen értelemben sem „kommunikál” egymással, illetve a cégbíróság csoportosított céginformációt nem tart nyilván.¹¹

A technikai rendszer azt sem szűri ki, – holott ez a megyei bíróságokat jelző kódok alapján könnyű lenne – ha a jogi képviselő véletlenül az elektronikus kérelmét rossz cégbíróságnak kéri továbbítani.

Az is előfordult például, hogy a fellebbezést a Fővárosi Bíróság Cégbírósága

helyett más megyei bírósághoz küldte el a jogi képviselő, ez utóbbi bíróságnál, – mivel a céget nem tartotta nyilván – egyéb cégügyként tudták a fellebbezést beiktatni, amelyben viszont elektronikus ügyintézésre nincs lehetőség, így a tévedéséről a cégbíróság a jogi képviselőt papír alapon tudta csak tájékoztatni.

Az informatikai vizsgálat azt sem szűri ki, ha elírásra kerül a cégjegyzékszám, ezért az is előfordult már, hogy más cég cégjegyzékébe kerültek automatikusan előszerkesztésre adatok, a hibát a cégbíróságnak manuálisan kellett a rendszerben kijavítania.

A jogi képviselőknél az elektronikus úton megfizetett illeték, illetőleg költségtérítésre vonatkozó igazolás beszerzése elvileg 1 munkanap, a gyakorlatban 2-3 munkanapot vesz igénybe. Ezek az okiratok a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem mellékletét képezik, amelyeket a kérelemhez kötelező csatolni.

A Ctv. módosításáról rendelkező legújabb törvénytervezet éppen e probléma miatt a Ctv-t akként módosítaná, hogy a jogi képviselőnek lehetővé tenné az illeték, illetőleg közzétételi költségtérítés utólagos megfizetését.¹²

A jogszabálytervezet indokolása szerint erre azért van szükség, mert az 1 munkaóra csökkentett ügyintézési határidő előnyeit illuzórikussá teszi az, hogy a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem benyújtását megelőzően az illeték, valamint a közzétételi költségtérítés befizetését a kincstár csak két – három munkanap elteltét követően tudja visszaigazolni technikai okok miatt. Hát arra sem képes a technika, hogy ezt a problémát megoldják: jogszabállyal tudják csak rendezni, míg az érdemi ügyintézésre pedig 1 munkaórát adnak!

II. AZ EGYSZERŰSÍTETT CÉGBEJEGYZÉSI (VÁLTOZÁSBEJEGYZÉSI) – A TOVÁBBIAKBAN: EGYSZERŰSÍTETT CÉGELJÁRÁS

A téma szempontjából szükségesnek tartom röviden ismertetni az egyszerűsített cégeljárás szabályait. Nem azért, mert ez az az eljárási mód, amelynél már 2007. szeptember 1. napjától kezdődően kizárólag elektronikus úton terjeszthették elő a kérelmeket, hanem azért, mert ez az az eljárás forma, amely a speciális szabályok miatt hatással van a cégnyilvántartásra, korlátozza a cégnyilvánosságot és megkérdőjelezhetővé teszi a cégnyilvántartás közhitelességét.

Már a szerződésminták 2006. július 1-jei bevezetésekor a jogalkotó azt gondolta, hogy a törvény mellékletét képező szerződésminta alkalmazása kizárólag azt jelenti, hogy a leendő cég lényegében csak a saját adataival egészíti ki a formanyomtatványt, így ez a megoldás törvényi garanciát jelent arra, hogy a

társaság által benyújtott szerződés „mintegy szükségképpen” megfelel a törvényi előírásoknak, mivel a társasági szerződésben feltüntetésre kerülő adatokon, tényeken kívül az okirat mindenben megegyezik a törvény rendelkezéseivel. Ilyen esetben a cégbíróság csak azt vizsgálja, hogy a szerződésminta kitöltése a jogszabályoknak megfelelően történt-e.¹³

A „szerződésmintás eljárást” továbbfejlesztve a Ctv. 2007. szeptember 1. napjától hatályos 48. §. (6) bekezdése szerint a cégbíróság egyszerűsített cégejársorán kizárólag azt vizsgálja, hogy a bejegyzést kérő jogi képviselőjének meghatalmazása, a bejegyzési kérelem kitöltése, és a jogi képviselőnek a bejegyzési kérelemben foglalt nyilatkozata megfelel-e a jogszabályoknak, valamint, hogy a bejegyzést kérő a 3. számú melléklet I. részében felsorolt okiratokat csatolta-e a kérelméhez, továbbá, – amennyiben a bejegyzést kérő nem élt a 6. §. szerinti névfoglalás lehetőségével – a cég választott neve jogszabályszerű-e.

A szerződésminta megfelelő kitöltése nem tárgya a cégbírósági vizsgálatnak, azért az eljáró jogi képviselő vállal felelősséget.¹⁴

A jogalkotó azt feltételezi, hogy a szerződésminta jogszabályba ütköző módon nem tölthető ki. Azt nem tudom, hogy ezt miből gondolja, hiszen ha kft. esetén a törzsbetét mértéke nem éri el a 100 000 Ft-ot vagy 10 000 -rel maradék nélkül nem osztható, a szerződésminta tartalma jogszabályba ütközik, ahogyan abban az esetben is, ha kiskorú személy kerül beltagként feltüntetésre a bt. szerződésmintájában, vagy olyan tevékenységi kört jelölnek meg, amelyet kizárólag költségvetési szervek végezhetnek vagy az adott tevékenység csak meghatározott cégformában végezhető, illetve 2 képviselőre jogosult személy esetén a cégjegyzés módja eltérő.

A fenti példák mellett egyes szerződésminták rendelkezései nem mindenben felelnek meg az anyagi jogszabályoknak. Például a kft. szerződésmintájában, ha „az üzletrész kívülálló személyre történő átruházásához a taggyűlés beleegyezése szükséges” rendelkezést húzzák alá, azt tartalmazza, hogy a beleegyezés akkor tagadható meg, ha az üzletrész átruházása a társaság jogos érdekeit sérti vagy veszélyezteti.¹⁵

A Gt. 126. §. (1) bekezdése szerint a társasági szerződésben a beleegyezés megadásának, illetve megtagadásának feltételeit előre, normatív módon kell meghatározni. A korábbi bírói gyakorlatot figyelembe véve (a régi Gt. is ezt az előírást tartalmazta, így a bírósági gyakorlat továbbra is irányadó) kétséges, hogy ez a rendelkezés elegendő-e egy taggyűlési határozat hatályon kívül he-

lyezése iránti perben annak megállapításához, hogy a társaság jogos érdekeit sérti-e vagy veszélyezteti az átruházás a beleegyezés megtagadásánál, hiszen nem derül ki, hogy normatív módon milyen tagi érdekből lehet indokolt a beleegyezés megtagadása.

Persze ez sem „jelent” problémát, a taggyűlési határozat felülvizsgálata iránti perben legfeljebb a bíróság a jogszabálysértő határozatot hatályon kívül helyezi, mivel a társasági szerződés hiányos rendelkezésére döntés nem alapozható.¹⁶

A jogszabály szó szerinti értelmezése és jogalkotói szándék azt is jelenti, hogyha például a társaság tagjai kft-t kívánnak alapítani, de a kkt. szerződés-mintájába írják be a cég adatait, a cégbíróság ezt nem észlelheti, ez nem minősül a Ctv. 48. §. (7) bekezdése szerinti elutasítási oknak, hiszen a szerződés-minta megfelelő kitöltése a miniszteri indokolás szerint nem tárgya a cégbírósági vizsgálatnak. Abba már bele sem merek gondolni, hogy a nyomtatványon a cégjegyzékbe bejegyezni kért adatokat össze kell-e hasonlítani a szerződés-mintában szereplőkkel, hiszen a „számítógép szoftvere” erre nem képes, a szerződés-minta kitöltését viszont a cégbíróságnak „elvileg” nem kell vizsgálnia. A cégbíróságok joggyakorlatában a szerződés-minta „kitöltésének” vizsgálatánál két álláspont alakult ki.

Az egyik álláspontot képviselők szerint a létesítő okirat tartalmi vizsgálatára a cégbíróság nem jogosult, így azt nem ellenőrzi, hogy a bejegyzést kérő a létesítő okiratát valóban az egyszerűsített cégeljárás keretében kötelező szerződés-minta felhasználásával készítette-e el, és azt sem, hogy a szerződés-minta kitöltése során az általa választott jelölések jogszabályszerűek-e.

A cégbíróság feladata kizárólag annak ellenőrzése, hogy a csatolt létesítő okiraton szerepel-e a szerződés-minta felhasználására történő utalás, illetve a csatolt okirat megfelel-e a bejegyezni kért cégformának. A létesítő okirat tartalmának jogszabályszerűségéért a jogi képviselő tartozik felelősséggel.¹⁷ A jogalkotói szándékot és a jogszabály szó szerinti értelmezését ez az álláspont tükrözi. Az azonban nem világos, hogy amennyiben a cégbíróság nem ellenőrizheti (elvileg el sem kell olvasnia, hogy a szerződés-minta tartalma mit takar), hogyan derül ki, hogy a jogi képviselőnek az egyszerűsített bejegyzési (változásbejegyzési) cégügyben a Ctv. 3. számú melléklet II. pontjában szereplő okiratok közül mely általa megvizsgált okirat jogszerűségéről kell nyilatkoznia? Például, ha nem pénzbeli hozzájárulás rendelkezésére bocsátásáról rendelkezik a szerződés-minta, a jogi képviselő viszont hitelintézeti igazolás megvizsgálásá-

ról rendelkezik, vagy fordítva jegyzett tőke felemelésénél, honnan tudhatja azt a cégbíróság, hogy a bejegyzési kérelem kitöltése megfelel a jogszabályoknak a szerződés minta tartalmának vizsgálata nélkül, vagy tagváltozás esetén valóban azokat a tagokat kérték-e bejegyezni a cégjegyzékbe, mint akik a szerződés mintában szerepelnek? Ezen álláspontot képviselők szerint például azt hogy a bejegyzési kérelem kitöltése nem felel meg a jogszabályoknak, onnan tudja a cégbíróság, ha a törölni kívánt cégjegyzéki adatokhoz képest a bejegyezni kért adat nyilvánvalóan jogszabályba ütközik.¹⁸ Ez a vezető tisztségviselők jogviszonya kezdő időpontjára – ha nem változik a képviselő személye, – igaz, de a korábbi cégjegyzéki adatokból nem mindig állapítható meg, ha a kérelem kitöltése nem felel meg a jogszabályoknak.

A másik álláspontot képviselők szerint viszont, ha a szerződés mintában az igen rövid ügyintézési határidő alatt is a bíró olyan megállapítást vesz észre, amely jogszabályba ütközik, helye van elutasításnak a jogi képviselő bejegyzési kérelemben foglalt nyilatkozatának jogszerűtlensége folytán. Ez a jogértelmezés azon alapul, hogy a Ctv. mindkét eljárás formája esetében a cégnyilvántartás közhitelességéről rendelkezik, azért nem várható el, hogyha a szerződés mintában jogszabályba ütköző adatot észlelnek, azt bejegyezzék a cégjegyzékbe, majd az irat átszignálását kérve a másik bírónak a jogszabálysértő adat miatt törvényességi felügyeleti eljárást kelljen indítania, mivel a korábban eljáró bíró ki van zárva ebből az eljárásból.

Az egyszerűsített cégeljárás új határidejét elfelejtették összhangban hozni néhány rendelkezéssel. Az egyszerűsített cégeljárás egyik „specialitása”, hogy a 3. számú melléklet II. részében felsorolt, a kérelem alapjául szolgáló okiratokat a cégbíróságra nem kell becsatolni, azok a jogi képviselő őrzetében maradnak. A jogi képviselő az okiratok megvizsgálásáról a bejegyzési kérelemben ad számot, az okiratokat megőrzi és szükség esetén a cégbíróság felhívására azokat bemutatja. Ez a kötelezettség az egyszerűsített cégeljárásra nyilván nem vonatkozhat, hiszen ez már hiánypótlást jelentene, ami kizárt. (E szabályozás egyéb következményeit a III. pontban vizsgálom részletesen.)

Egyszerűsített cégeljárás esetén az a szabály sem érvényesülhet, amely szerint a cég bejegyzése esetén az eljárás felfüggesztésére akkor kerülhet sor, ha a bejegyzési eljárás folyamata alatt törvényességi felügyeleti kérelmet nyújtanak be, mivel az egyórás ügyintézési határidő ezt kizárja.¹⁹

Kérdéses az is, hogy hogyan indítható cégbejegyzést (változásbejegyzést) el-

rendelő végzés hatályon kívül helyezése iránti per az egyszerűsített cégeljárás során hozott végzésekkel szemben, mivel a keresetlevélben, illetve az eljárás során csak olyan jogszabálysértésre lehet hivatkozni, amelyet a cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárásban a cégbíróságnak észlelnie kellett volna.²⁰ A per-bíróság csak azt vizsgálhatja meg, amit a cégbíróságnak is vizsgálnia kellett volna, ha pedig az okiratok vizsgálata a jogi képviselő feladata és nem a cégbíróságé, nincs értelme ilyen pert indítani.

III. A CÉGNYILVÁNTARTÁS, A CÉGJEGYZÉKI ADATOK KÖZHITELES ÉS NYILVÁNOS NYILVÁNTARTÁSA

A cégbíróságok feladata egyrészt a cégek, illetve a cégjegyzéki adatokban bekövetkezett változások nyilvántartásba vétele, a cégek törlése a Ctv-ben meghatározott eljárások lefolytatását követően, másrészt a cégek felett a Ctv-ben meghatározott körben és módon törvényességi felügyelet gyakorlása. Ezen két feladat és hatáskör gyakorlásának eredményeképpen jön létre a közhiteles és nyilvános cégnyilvántartás, mely a piacgazdasággal rendelkező államban alapvető és elengedhetetlen jogintézmény.²¹

A cégeljárás alapelveként a közhitelesség, nyilvánosság és hozzáférhetőség régóta megjelenik a magyar eljárási szabályokban.²²

A cégjegyzék közhitelességének jellegét – azaz jellemző sajátosságaiban megnyilvánuló mivoltát – az adja meg, hogy az előbb említett ismertetőjeleken kívül a cégjegyzéket a megyei bíróságok vezetik, ezáltal a közokiratok természetével bírnak a bejegyzett adatok, jogok és tények tekintetében. A közhitelességnek az egyes ismertetőjegyek által létrehozott mivolta viszont arra a további következtetés levonására nyújt alapot, hogy a cégbejegyzési eljárás nem jelenti csupán a cégek nyilvántartásba vételét, hanem jelenti a már bejegyzett adatok, tények, s jogok változásával kapcsolatos eljárást – a cégbejegyzés módosítását –, sőt a cég törlésének bejegyzésére irányuló eljárást, a cég törlését is.²³

A Ctv. 22. §. (1) bekezdése a közhitelesség fogalmát a Pp. 195. §. (3) bekezdésében írtakkal összhangban határozza meg kimondva, hogy a cégnyilvántartás hitelesen tanúsítja a benne feltüntetett adatok, továbbá a bejegyzett jogok és tények fennállását, illetve azok változásait. E fogalom meghatározásán akkor sem változtattak, amikor az egyszerűsített cégeljárást bevezették.

A közhitelesség kérdése a valóságosság követelményével nem keverendő össze. A közhitelesség jogszabálynál fogva adott, egyszerűen abból fakad, hogy

jogszabály egy nyilvántartást közhitelesnek nyilvánít, a valóság-hűség pedig egy folyamatosan megvalósítandó cél, a nyilvántartás és a valóságos helyzet összhangba hozatalának folyamata. Ha a cégnyilvántartás a közhitelesség mellett a valóság-hűség elvét is megvalósítaná, akkor nem lenne szükség pl. az ismeretlen székhelyű cég megszüntetésére irányuló eljárásra. A cégnyilvántartást a jogszabály közhitelesnek minősíti, azt a kérdést azonban, hogy erre a nyilvántartásra – hasonlóan az ingatlan-nyilvántartáshoz – vonatkoznak-e a közérdekű adatokra alkalmazandó jogszabályok, az Alkotmánybíróság még nem vizsgálta.

Azt azonban egy korábbi határozatában már megállapította, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alkotmányos alapjog csak akkor és anynyiban minősül valóságos jognak, ha a közérdekű adatok tartalmilag megfelelnek a közhitelesség garanciális törvényi feltételeinek.²⁴

Azt a kérdést, hogy a Cégbizonylat – amely elsődlegesen a cégjegyzékben megjelenő adatokat tartalmazza – tartalmaz-e közérdekű adatokat, a Cégbizonylat adatainak felhasználása tárgyában az adatvédelmi biztos is vizsgálta már. Ebben az ügyben az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által adott tájékoztatásban elismerték, hogy a Cégbizonylat közérdekű adatokat foglal magában.²⁵

Véleményem szerint legalább olyan közérdek fűződik a cégjegyzék közhitelességéhez, mint az ingatlan-nyilvántartáshoz, ezzel szemben a közérdekű adatokhoz való hozzáférhetőség – és ezen belül ezen adatok nyilvánossága – mint alkotmányos követelmény egyszerűsített cégejváros esetén biztosan nem érvényesül, hiszen hiányoznak a garanciális szabályok. Az egyszerűsített eljárás rend egyik sajátossága, hogy a cégbizonylati kontroll teljes mértékben leszűkítésre került, illetve a cégbizonylat helyett a jogi képviselők végzik a törvényességi ellenőrzést, és ők őrzik az okiratok egy részét is, ezért a nyilvánosság követelményének kielégítése is kétséges.

Az 1.számú irányelv preambuluma szerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell a társaság lényeges okirataiba a betekintést annak érdekében, hogy harmadik személyek megbizonyosodhassanak ezek tartalmáról és a társaságra vonatkozó egyéb adatokról, különösen a társaság nevében történő kötelezettségvállalásra feljogosított személyek adatait illetően, míg a 3. cikk (2) bekezdése azt is előírja, hogy az okiratokat a központi nyilvántartásban levő aktában kell nyilvántartani. Bár az irányelveknek nincs közvetlen hatálya, a közösségi jog

előírásait az egyszerűsített eljárást szabályozó jogszabályi rendelkezések biztosan nem elégtetik ki.

Az előző pontban említettem, hogy egyszerűsített cégeljárásnál az okiratok egy részét a jogi képviselő őrzi, amelyeket a cégbíróság felhívására mutat be. De mi a helyzet akkor, ha arra peres eljárásban van szükség, vagy a hatóságnak lenne rá szüksége nyomozati eljárásban? Nem tisztázott, hogy a peres bírónak kell-e megkeresnie a cégbíróságot, hogy csatoltassa be ezt az okiratot, vagy a peres bíró erre közvetlenül jogosult? (Ez persze felveti az ügyvédi titoktartás problémáját is.) Ez utóbbi jogértelmezésnek ellentmond a Ctv. 11.§-a, amely szerint a cégnyilvánosságot a cégbíróság, a céginformációs szolgálat és a Cégbiztosítványban történő közzététel biztosítja, a jogi képviselő nem. Ha az adott cégbejegyzés másnak a jogos érdekét is érinti, az érdekelteket hogyan indíthat törvényességi felülvizelési eljárást az 1 munkaórás bejegyzési határidő mellett úgy, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló iratot meg sem nézheti a nyilvános cégnyilvánartásban, és elvileg ilyen kérelmet a cégbírósághoz sem intézhet, hiszen addig, amíg az okirat tartalmát nem ismeri, törvényességi felülvizelési eljárást sem kezdeményezhet.

Az sincs szabályozva, hogy a hitelezők, egyéb érdekeltek hogyan tekinthetnek be a jogi képviselők által őrzött okiratokba.

Az 1. számú társasági jogi irányelv 3. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy a hivatalos lapban nemcsak a cégjegyzék adatait kell közzétenni, hanem az ezekre vonatkozó okiratok teljes vagy kivonatos megjelentetése is szükséges, vagy az okiratoknak az aktában való elhelyezésére, illetőleg a nyilvántartásba történő bevezetésére történő utalással kell teljesíteni a kötelező adatszolgáltatást.

A Ctv. az irányelv rendelkezéseivel összhangban kft. és rt. esetén kötelezővé teszi, hogy a cégbíróság a végzése közzétételével egyidejűleg a létesítő okiratot, illetve annak módosítását is közzétegye a Cégbiztosítványban, kivéve, ha a létesítő okirat vagy annak módosítása szerződésminta felhasználásával történt. Szerződésminta esetén ugyanis a jogalkotó szerint a létesítő okirat a cégjegyzéki adatokhoz képest többletinformációt nem tartalmaz, ezért nem szükséges a szerződésminta közzététele. Ez a megállapítás a papír alapú mintákra igaz volt, de a hatályos szerződésmintáknál vitatható. Például kft. esetén azt, hogy van-e pótbefizetési kötelezettsége a tagoknak, az üzletrészt átruházását korlátozták-e vagy kizárták, jogosult-e a képviselő a Gt. 18. §. (2) bekezdése alapján a tevékenységi körök módosítására a legfőbb szerv helyett, mi a törzstőke összetéte-

le, biztosít-e eltérő tagsági jogokat az üzletész, mi a részvények előállításának módja, a közgyűlés a kizárólagos körébe tartozó ügyben hogyan határozhat, stb., a szerződésminta is tartalmazhatja, amelyet viszont nem tesznek közzé.

Egyszerűsített cégeljárásnál a Ctv. 3. számú melléklet II. pontjában meghatározott okiratokat nem kell becsatolni, ezek törvényességi szempontú vizsgálatát is a jogi képviselő végzi, ugyanakkor a jogszabály nem veszi ki ezeket a cégiratokat a nyilvános cégiratok közül, holott a Ctv. 10. §. (2) bekezdés a cégiratok teljeskörű nyilvánosságát rögzíti. Álláspontom szerint a jogi képviselő által őrzött iratok a bejegyzési (változásbejegyzési) ügy részeként nyilvános cégiratok, melyeknek bárki általi megtekintettségéről, a nyilvánosságuk biztosításáról nem a jogi képviselőknek, illetve a Magyar Ügyvédi Kamarának, valamint a közjegyzői levéltár vezetőjének kellene gondoskodnia (a jogtanácsosok esetén nem tudni kinek).

Ezeknek az okiratoknak a nyilvánossága biztosításával kapcsolatos részlet-szabályokkal is adós maradt a jogalkotó.

IV. TÖRVÉNYESSÉGI SZEMPONTÚ VIZSGÁLAT ÉS JOGSZERŰSÉGI NYILATKOZAT, A CÉGBÍRÓSÁG VIZSGÁLATÁNAK TERJEDELME SZERZŐDÉSMINTA ALKALMAZÁSA ESETÉN

Bár a jogalkotó teljesen nem mert szakítani a bejegyzendő adatok ellenőrzésével, de ezt a feladatot a szerződésmintával készült létesítő okirattal rendelkező cégek esetén az ügyben eljáró jogi képviselőkre hárította, akik egyrészt az őt megbízó fél érdekeit is képviselik, de emellett egyben a törvényesség őreként az okiratok törvényességi szempontú vizsgálatát is kötelesek ellátni.

Teszi ezt a jogalkotó úgy, hogy az ügyvédi foglalkozás elsősorban az igazságszolgáltatáshoz és jogalkalmazáshoz kapcsolódó tevékenység. Az ügyvédnek az igazságszolgáltatásban védőként vagy jogi képviselőként való közreműködése alkotmányos követelmény és az eljárási törvények kötelező előírása.²⁶

Az Alkotmánybíróság a 22/1994 (IV.16) AB. határozatában megállapította, hogy az ügyvédi hivatás megkülönböztető jegye az, hogy szellemi szabadfoglalkozásként olyan magán-tevékenység, amely a közhatalmi szervek működési körében garanciális okokból hangsúlyozottan magán-tevékenységként különül el a közhatalomtól.

E fogalom meghatározásából is következik, hogy az ügyvéd elsődlegesen az igazságszolgáltatás független szereplője, az ügyvédi hivatás gyakorlása nem minősül a közhatalom gyakorlásának. Az ügyvéd szerepe a közhatalomban

éppen nem a közhatalom gyakorlásával, hanem annak ellensúlyozásával, kiegyenlítésével áll összefüggésben.²⁷

Az ügyvédek gazdasági tevékenységet fejtenek ki, a szolgáltatásaik komplexek és szakspecifikusak, foglalkozásuk gyakorlása szabályoknak van alávetve, szolgáltatásaikat ellenszolgáltatás ellenében nyújtják, szakvélemény adása, szerződések és más dokumentumok kidolgozása, illetve védelem és bíróság előtti képviselet formájában, viselik továbbá ezen tevékenységek kifejtésével keletkezett pénzügyi kockázatokat, mivel a kiadások és bevételek közötti egyensúlytalanság esetén veszteségeiket maguk kell, hogy viseljék.²⁸ Az ügyvédi tevékenységnek és a hatóságokkal való együttműködésnek vannak korlátai, többek között az adott eljárás keretében végzett jogi tevékenység során tudomásukra jutott információk nyilvánosságra hozatala terén. Egy ilyen jellegű ügyvéd-ügyfél kapcsolatban hogyan várható el egy olyan „pártatlan” vizsgálat, mint ami az általános szabályok szerinti eljárásban a cégbíróság feladata. Egyszerűsített cégeljárásban a jogszabály a jogi képviselőre terheli a cégbíróság felelősségét a cégbírósági eljáráshoz fűződő garanciák (jogorvoslat) nélkül.

Van, aki szerint ez a primitivizálódás jegyében végrehajtott egyszerűsítés odavezet, hogyha minták alapján a cégbejegyzés lényegében teljesen automatizálódik, nem sok értelme marad a cégjegyzék bíróságokhoz telepítésének. A cégbíráskodás tisztán a társaságok feletti törvényességi felügyeletre szorítása nem nagyon egyeztethető összeg a bíróságok alapfunkciójával: a törvényességi felügyelet alapvetően államigazgatási, hatósági teendő. A bírói kontrollnak ugyanis jogállami biztosítéki ereje van.²⁹

Természetesen lehetőség van arra, hogy a cégnyilvántartás szabályait módosítva akként rendelkezzen a jogalkotó, hogy nincs szükség közhiteles cégnyilvántartásra és a cégszolgálatok törvényességi ellenőrzésére, és egyszerűsített cégeljárás esetén regisztráció történik a cégbíróságokon.

Ez a fajta „közhitelesség” ugyanis a jogalkotói akarattól és a jogalkotói minősítéstől függetlenül nem közhiteles, a jogi képviselőtől várják el a bejegyzés (változásbejegyzés) alapját képező okiratok törvényességi szempontú vizsgálatát, mivel a bírói kontrollt ezekre kizárják.

V. ELTÉRŐ JOGÉRTELMEZÉSEK ÉS JOGALKALMAZÁS A CÉGBÍRÓSÁGOK GYAKORLATÁBAN

Az egyszerűsített cégeljárás szabályok ismertetésénél már utaltam rá, hogy eltérő a bírói gyakorlatban, hogy ki mit ért a cégbírósági vizsgálat alatt az egyszerűsített eljárásoknál.

Tudok olyan esetről ahol a cégnév nem ütközött a cégekizárólagosság elvébe, azonban a bejegyezni kért rövidített cégnév más vezérszót tartalmazott.

Mivel a bírósági ügyintéző a cég elnevezését nem találta a cégekizárólagosság elvébe ütközőnek, a jogszabályba ütköző rövidített cégnévvel jegyezte be a céget, majd törvényességi felüyeleti eljárást kezdeményezett.

Ugyancsak eltérő a jogalkalmazás abban is, hogy a szerződésmintában kötelező-e a cégek e-mail címének kitöltése. A szerződésminták lábjegyzete szerint a cég e-mail elérhetőségét kötelező kitölteni, ugyanakkor a jogalkotó a Ctv. 24. §. (1) bekezdését nem módosította és a kötelező cégjegyzéki adatok között a cég e-mail címe nem szerepel. Ezt csak az "Elektronikus tértivevényről" rendelkező törvénytervezet tartalmazza. Van olyan cégbíróság, ahol elutasítják a kérelmet, ha nem töltik ki az e-mail címet, van, ahol bejegyzik, mivel az e-mail cím nem kötelező cégjegyzéki adat, és a lábjegyzet nem jogszabály.

A Ctv. 48. §. (6) bekezdése kizárja a hiánypótlást egyszerűsített ügyekben.

Felmerült az a probléma is, hogy amennyiben például a cég elnevezése nem felel meg a jogszabályi rendelkezéseknek, és elutasításra kerül a kérelem, az ismételt egyszerűsített cégeljárásban lehetőség van-e cégbejegyzésnél a szerződésminta megfelelő módosításával az új cégnév bejegyzését kérni, hiszen a Gt. 16. §. (1) bekezdése szerint előtársaság társasági szerződésének módosítására a cégbíróság általi hiánypótlásra történő felhívás teljesítésének kivételével – nem kerülhet sor.

Véleményem szerint bár a Ctv. 48. §. (3) bekezdése a hiánypótlásra történő felhívást kizárja, az anyagi jogi jogszabályi rendelkezés alatt az eljárás speciális jellegére tekintettel az elutasító végzést is érteni kell, így egyszerűsített cégbejegyzési eljárásban is lehetőség van az elutasítási okként megjelölt tartalom módosítására.

A bejegyzési és változásbejegyzési kérelmek között – kifejezett jogszabályi tilalom nélkül is – egyértelműen vannak olyan ügyek, amelyeknél – főként garanciális okokból – kizárt az egyszerűsített eljárás. Az egyik eset a nonprofit gazdasági társaság alapítása, működtetése, mivel a szerződésminták a Gt. 4. §.

(3) bekezdése szerinti nyereség felosztás tilalmát nem tartalmazzák, illetve a cégnévben a nonprofit jelleg nem tüntethető fel

Kizárt az egyszerűsített változásbejegyzési eljárás szabályainak alkalmazása az átalakulás bejegyzésével és a végelszámolással kapcsolatos ügyekben is.

Átalakulásnál a Ctv. 57. §. (1) bekezdése ugyanis speciális 30 munkanapos ügyintézési határidőt határoz meg, míg végelszámolás esetén a szerződésminta nem alkalmas a végelszámolással kapcsolatos speciális adatok feltüntetésére (a cégnév melletti „v.a.” toldat, a végelszámoló, mint speciális vezető tisztségviselő feltüntetése). A jogalkotó is felismerte annak szükségességét, hogy taxatív felsorolja, hogy mikor nincs lehetőség az egyszerűsített cégeljárásra vonatkozó szabályok alkalmazásának. A legújabb Ctv.-tervezet szerint a Ctv. tartalmazná azt, hogy a cég átalakulásával – ideértve a nonprofit gazdasági társasággá való átalakulást is –, jogutód nélküli megszűnésével (végelszámolás, törlés), illetőleg az üzletrészt terhelő zálogjog bejegyzésével és törlésével kapcsolatos változásbejegyzési eljárások esetében nincs helye az egyszerűsített cégeljárásra vonatkozó szabályok alkalmazásának.³⁰ (Ezek a tilalmak a hatályos szabályokból is levezethetők.)

Nem ilyen egyértelmű a helyzet a kft. jegyzett tőke leszállítása iránti változásbejegyzésénél. A Gt. 162. §. (1) bekezdése alapján ugyanis hitelezővédelmi okokból e cégek „1 lépcsőben” nem kérhetik a törzstőke leszállításának bejegyzését. Álláspontom szerint, ha a Gt. 162. §. (1) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettséget a cég a cégbíróság felé teljesíti és ezt követően a hitelezők részére megjelölt biztosítéknyújtási határidő lejártá után terjesztik elő a kérelmet, jogszabályi tilalom hiányában a szerződésminta alkalmazásával előterjesztett törzstőke-leszállítás iránti kérelem nem utasítható el.

Igaz ugyan, hogy a hitelezővédelmi szabályok megkivánnák, hogy a törzstőke leszállításával kapcsolatos okiratok (például: meghívó, tőkeleszállítás közzétételére vonatkozó lappéldány) a cégiratok között bárki számára hozzáférhető legyen, a jogalkotó azonban ezt nem látta szükségesnek, az egyszerűsített eljárási rendből ezt a változásbejegyzést nem zárta ki.

Azt nem tudom, hogy a Gt. 163. §-a (a hitelező részére nyújtandó biztosíték) például ezen okiratok hiányában hogyan lesz alkalmazható, hiszen a hitelező biztosítékkérés jogát a Gt. jogvesztő határidőként szabályozza, ez az időpont pedig csak akkor ismert a cégbíróság részére, ha azt a hitelező külön bejelenti, vagy a lappéldány becsatolásra kerül.

Teljesen eltérő volt a kérelmek elektronikus aláírására vonatkozó joggyakorlat is. A Fővárosi Ítéltábla 1/2008. (IV.28.) számú határozata kollégiumi véleményben rögzítette az elektronikus cégeljárásban benyújtandó okiratok kötelező alakiságát. A kollégiumi vélemény szerint az elektronikus cégeljárásban a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmet és annak valamennyi, a bírósághoz benyújtandó okirati mellékletét külön-külön a jogi képviselő minősített elektronikus aláírásával és időbélyegzővel kell ellátni. Ez a jogértelmezés költségszerűbbé tette a jogi képviselők és így áttételesen a cégek számára az elektronikus cégeljárást, amely a jogalkotó által deklarált céllal (gyorsasággal és az olcsóság követelményével) ellentétben állt, ezért a kötelező elektronikus cégeljárás 2008. július 1-i bevezetésével módosították az elektronikus aláírással kapcsolatos szabályokat is.³¹

A módosított jogszabály lehetőséget ad arra, hogy a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmeket egyetlen elektronikus aláírással és időbélyegzővel ellátva tulajdonképpen az e-aktát aláírva nyújtsák be, a mellékletek külön-külön történő aláírása és időbélyegzése nem szükséges. Igaz ugyan, hogy a Ctv. 36. §. (2) bekezdésének ezen módosítással összhangban álló rendelkezései jogalkotói hiba folytán csak 2009. február 1-jén lépnek hatályba, de mivel a Ctv. jelenleg hatályos 36. §. (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy az okiratokkénti minősített aláírás és időbélyegzéstől eltekinthetnek, ha törvény eltérően rendelkezik, a jogalkotó az Ütv. módosításával ezt a problémát már megoldotta.

Eltérő jogértelmezésre adhat alapot a Ctv. 35 – 36. §-ának rendelkezése is. Van olyan álláspont, hogy mivel a cégeljárásban 2008. július 1. napjától kötelező az elektronika alkalmazása, a cég és változásbejegyzési eljárás teljes egészében elektronikus, a fél által az ügyben előterjesztendő további beadványokat is kizárólag elektronikus úton lehet benyújtani (például: a hiánypótlást is).

A másik álláspont szerint a jogi képviselő kizárólag a bejegyzési (változásbejegyzési) törlési kérelmeket köteles elektronikus formában benyújtani, nincs törvényes akadálya annak, hogy az általános cégeljárásban a hiánypótlást papíralapon terjessze elő, a cégbíróság annak befogadását jogszerűen nem tagadhatja meg.³²

Véleményem szerint, bár a jogszabályi megfogalmazás nem pontos, ellenétes a módosítás céljával, és oda vezetne, hogy a hiánypótlás mellett papíralapon lehetne benyújtani az ismételt bejegyzési, változásbejegyzési kérelmeket is, hiszen a Ctv. 36. §-a ezekről sem rendelkezik külön, ahogyan a kére-

lem mellékletét képező okiratokról sem, amelyek nyilvánvalóan a bejegyzési (változásbejegyzés) iránti kérelmekkel egyidejűleg elektronikus úton kell, hogy megküldésre kerüljenek.

A gyakorlatban problémát okoz a Ctv. 48. § (1) bekezdése azon előírásának alkalmazása is, amely szerint amennyiben a szerződésminta kiegészítésére vagy bármely rendelkezésének elhagyására kerül sor – ideértve azt az esetet is, ha elhagyásra kerül a szerződésminta-jellegre történő utalás – a cégbíróság az általános szabályok szerint jár el.³³

E jogszabályi rendelkezéssel összhangban az illetéktörvény is módosításra került akként, hogy amennyiben az egyszerűsített cégbejegyzésre irányuló kérelem benyújtása után megállapítást nyer, hogy a kérelmező az egyszerűsített bejegyzés igénybevételére nem jogosult, a cégbíróság felhívást bocsát ki az illeték (1) bekezdés szerinti összegre történő kiegészítésére.

Az egyik bírói álláspont szerint a bíróság a fél kérelméhez kötve van, a Ctv. és az Itv. hiányos szabályai alapján az önkényesen nem minősíthető át, a szerződésminta nem megfelelő volta miatti áttérés az általános bejegyzési eljárás szabályaira azt jelentené, hogy a bíró, bírósági ügyintéző hiánypótlási felhívást ad ki, erre azonban a Ctv. 48. §. (6) bekezdés utolsó mondata értelmében nincs jogszabályi lehetőség.³⁴

Ezzel szemben a másik álláspontot képviselők szerint, ha a kérelemhez csatolt szerződésmintából elhagynak (például egy oldalt elfelejtenek beszkenyelni vagy kihagynak) az általános szabályok szerint kell a kérelmet intézni, a kérelemhez kötöttség Pp. 215. §-a alól maga a jogszabály tesz kivételt.

Igen egyszerűen megoldható lenne ez a jogértelmezési probléma is, ha kizárólag olyan szerződésmintákat használhatnának, amelyek nem tennék azt lehetővé, hogy kiegészítsék őket vagy bármely rendelkezésüket elhagyják. Sajnos úgy tűnik, hogy ez a technikai feltétel egyenlőre még várat magára.

Eltérően értelmezték a bíróságok a Ctv. 50. §. (2) bekezdésének 2007. szeptember 1. és 2008. június 30. napja között hatályban lévő azon rendelkezését is, amely szerint, ha a cég létesítő okirata szerződésminta alkalmazásával készült, a változásbejegyzési eljárásra 48. §. rendelkezéseit a (9) bekezdés kivételével – ez tette lehetővé az ismételt kérelem előterjesztését – kell alkalmazni.

Volt olyan álláspont, amely valamennyi egyszerűsített változásbejegyzési eljárásban kizártnak tartotta az ismételt kérelem előterjesztését.³⁵ Ezzel ellentétes álláspont is ismert, amely szerint a felek méltányos érdekeit súlyosan sérti és

a jogszabály szabályozási céljaival ellentétes joggyakorlatot okozó jogszabályi rendelkezést a jogfejlesztő bírói gyakorlat jogértelmezéssel módosíthatja, ha az érdeksérelem olyan nyilvánvaló kodifikációs hibából ered, amelynek a kijavítására vonatkozó törvényjavaslatot már tárgyalja az Országgyűlés.³⁶

Hiányolom, hogy ezek a másodfokú határozatok egyáltalán nem utaltak arra, hogy a jogszabály különbséget tett ez alatt az időszak alatt is azon kérelmeknél, amelyek esetén a cég először tér át a szerződésminta alkalmazására. A Ctv. 52. §. (2) bekezdésének utolsó mondata szerint ugyanis ezekben a változásbejegyzési kérelmekben, az ügyintézési határidő kivételével, a bíróság a 48. §. szerint jár el. Miután ezen speciális rendelkezés a Ctv. 48. §. (9) bekezdését nem zárta ki, sok cégbíróságon lehetőséget adtak a 2008. július 1. napját megelőző módosításig is az ismételt változásbejegyzési kérelem előterjesztésére. A jogi képviselők az eltérő jogalkalmazásból általában csak annyit érzékeltek 2007. őszétől, hogy egyes megyei bíróságok cégbíróságain eltért a joggyakorlat a tekintetben, hogy adnak-e lehetőséget egyszerűsített változásbejegyzési eljárásban az ismételt kérelem előterjesztésére, abban az esetben, ha most tér át szerződésminta alkalmazására a cég.³⁷

Szükségesnek tartanám, hogy a jövőben az „egyszerűsítés hatékonyság, költségtakarékosság” jelszava alatt átgondoltabb jogszabályok kerüljenek elfogadásra, amelyek ténylegesen ezt a célt el is érik!

JEGYZETEK

- 1 Az 1. számú társasági jogi irányelv (68/151/EKG) módosításáról szóló 2003/58/EK irányelv értelmében a tagállamoknak 2007. január 1-ig- többek között – biztosítania kell, hogy az irányelv hatálya alá tartozó társaságok (korlátozott felelősségű társaságok, részvénytársaságok) bejegyzési (váltásbejegyzési) kérelmeiket elektronikus dokumentum formájában is eljuttathassák a regisztráló hatóságokhoz.
- 2 A 2003. évi LXXXI. törvény 7. §-val módosított régi Ctv. 48/A. §. (1) – (5) bekezdései, hatályosak 2005. szeptember 1-től
- 3 2007. évi LXI. törvény 20. §-val módosított 2006. évi V. törvény (Ctv.) 48. §-a
- 4 Lásd: <http://www.gkm.gov.hu/sajtoszoba/sajtóanyagok/2007/07.szept./doing.html>
<http://www.nvgm.gov.hu/sajtoszoba/sajtóanyagok/2008sajtó/08szeptember/világbank>
- 5 Complex Jogtár Ctv. preambulumaéhoz fűzött indokolás
- 6 IRM/CKFO/330/280. - A törvénytervezetben a hatályba lépés időpontjaként 2009. július 1. napja szerepel
- 7 Ctv. 39. §. (2) bekezdés
- 8 Ctv. 9. §., 30. §. (5) bekezdés
- 9 2008. XXX. törvény 55. §. (1) bekezdésével módosított Ctv. 38. §. (1) – hatályos 2008. július 1-től
- 10 Ctv. 36. §. (4) bekezdése
- 11 A Ctv. 14. §. (1) bekezdése alapján csoportosított céginformáció a céginformációs szolgáltatótól kérhető. Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2007. évi CXXVI. törvény 479. §. (4) bekezdése rendelkezik erről a kötelezettségéről a cégbíróságoknak
- 12 IRM/CGKFO/1511/2008 – Tervezet 5. §-ával módosított Ctv. 37. §. (5) bekezdése
- 13 Ctv. 49. §. (3) bekezdéséhez fűzött indokolás
- 14 2007. évi LXI. törvény 20. §-hoz fűzött részletes indokolás
- 15 Ctv. 6. számú melléklet 10.3. pont
- 16 Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.433/2007/3.
- 17 Fővárosi Ítéltábla Cgf.13.43.841/2008/3.
- 18 Fővárosi Ítéltábla 14.Cgf.43.627/2008/3.
- 19 Ctv. 32. §. (1) bekezdés
- 20 Ctv. 65. §. (3) bekezdés
- 21 Dr. Gál Judit - Dr. Vezekényi Ursula: Céggogi iránytű 76. oldal
- 22 Ezeket az alapelveket már az 1875. évi XXXVII. törvény 7-9. §-a is tartalmazza, illetve az 1989. évi 23. tvr. 2. §. (1) bekezdése és a régi Ctv. is.
- 23 Dr. Tar György: A cégbejegyzés, - a cégbejegyzés módosítása, - a cégbejegyzés törlése Magyar jog 1994. évi 3. szám 135. oldal
- 24 8/1998. (III.20.) AB határozat I.3.pont
- 25 Az adatvédelmi biztos ajánlása a Céggközlöny adatainak felhasználásáról III.
<http://abiweb.obh.hu/abi/index.php?menu=aktuális/ajanlasok>
- 26 22/1994. (IV.16.) AB határozat
- 27 Európai Közösségek Bírósága C2/74., C-309/99.
- 28 C – 309/99. számú ügy 47., 48. pont C – 305/05. számú ügy 32. pont
- 29 Sárközy Tamás: Merre tovább társasági jog? (A cégtörvény módosítása után) Gazdasági és Jog 2007. szeptember.
- 30 IRM/CGKFO/1511/2008. számú törvénytervezet a 16. §. (4) bekezdésével módosított Ctv. 50. §. (7) bekezdésének tervezete

- 31 2008. XXX. törvény 60. §-ával módosított 1998. évi XI. törvény (Ütv.) 27/A. §. (1) bekezdése
- 32 Dr. Gál Judit – Újabb cégeljárési változások Céghírnök: 2008/8. szám 3. oldal
- 33 2007. évi LX. törvény 20. §-ával módosított Ctv. 48. §: (1) bekezdés, Itv. 45. §. (3) bekezdés
- 34 Dr. Gál Judit- Dr. Vezekényi Ursula – Cégjogi iránytű 250-250. oldal Tamáné Nagy Erzsébet:
A közhiteles cégnyilvántartás vége, avagy óvakodj a szerződésmintától–Gazdaság és Jog 2007.
- 35 Fővárosi Ítéltábla Cgf.10.43633/2008/2., Cgf.14.43579/2008/2.
- 36 Fővárosi Ítéltábla Cgf.13.43432/2008/2.
- 37 Dr. Kollár Pál – Dr. Rim Zsuzsanna Dorina: A cégeljárás múltja és jelene: a szabályozás háttere és gyakorlati problémái Magyar Jog 2008/3. szám 164. oldal